

Thorning gamle skole.

I "Årbog for Viborg amt 1938" har apoteker A. Raunholdt, Nr. Nebel, givet en skildring af skoleforholdene i Thorning omkring 1745:

I Kristian d.6. regeringstid (1730 - 47) var der en god forståelse for den almindelige oplysnings værdi, og der blev foretaget mange reformer inden for det lærde skolevæsen. Den 23. januar 1739 blev der udstedt en ret omfattende forordning ang. almueskolevæsenet i Danmark og Norge. Det blev bisperne og stiftamtmandene, der skulle have tilsyn med, at der på landet, hvor forholdene tillod det, oprettedes skoler, så også de fattigste børn kunne få undervisning. Det blev i de fleste tilfælde godsejerne, der måtte udrede omkostningerne ved skolevæsenets virksomhed, og mange af dem gjorde indsigelse mod disse byrder, så selv efter at det i april 1740 blev overladt til herremændene at bestemme hvor og hvormange skoler, der skulle oprettes, gik det meget langsomt med at oprette skoler på landet.

Der var dog nogle godsejere, der havde stor forståelse for sagen. Til dem hørte Janus Fridenreich, der ejede "Palstrup" og "Kjærsholm". Han udstedte 20. juli 1745 en skolefundats, der indeholdt bestemmelser om, hvordan skolesagen skulle ordnes på hans gods.

Ved gennemsøgning af forskellige papirer på loftet i den gamle skolebygning i Thorning har man fundet originalen til denne fundats. Endel af den er så medtaget, at den er ulæselig. I fundatsen bestemmes det, at der i sognet skal være 2 skoler, en i Thorning og en i Ungstrup (Biskole).

Janus Fridenreich lod nu degneboligen i Thorning og Ungstrup opføre.

Degnen i Thorning fik i løn 6 tdr. rug og 3 tdr. byg og i penge 13 mark og 12 skilling foruden offeret, som til hver højtid blev ansat til 6 rigsdaler, desuden skulle han have "fri ildebrand fra byens hede", Til st. hansdag en ost og til påske 10 æg. Desuden skulle han have hø og halm til vinterfodring af en ko og 6 får samt græsning om sommeren sammen med "Thorning Byes Hoveder".

Skolefundatsen indeholder bl.a. en "Skole - instruks", hvori det bestemmes, hvordan undervisningen skal foregå. Læreren skal om morgenen efterse, at børnene er rene, har neglene klippet og har rene klæder, og hvis det ikke er tilfældet, skal det meddeles forældrene. Piger og drenge sætter sig hver for sig og synger en morgensalme, hvorefter en af de større børn på skift læser en morgenbøn, og der sluttes med et vers af en salme. Læreren ser nøje til, at børnene forretter sangen og bønnen "Ordentligen og Andægtigen".

Biskolen i Ungstrup bestod af et 7 fags hus, hvortil var bygget 3 fag, der indeholdt skolestuen. Disse 3 fag skulle vedligeholdes af ejeren til "Kjærsholm", medens degnen selv skulle vedligeholde beboelseshuset.

Der har været mange forskellige lærere i Thorning gamle skole. Een af dem var Søren Sørensen Kirkegård, der var lærer fra 1822 - 1861. Han var født i Elsborg d. 12. okt. 1798 og blev gift 10. okt. 1822 med Christine Christensdatter Raun, født i Sjørsløv 26. marts 1800. Hun var søster til Niels Chr. Raun, der byggede "Ravnsborg". Søren S. Kirkegård var medejer af "Overkjærsholm", hvorfra jorden til "Ravnsborg" blev udstykket i 1838.

"Kirkely", Thorning gl. skole, matr.nr.2c.

I A. Raunholts bog: "Thorning Sogn", findes følgende beskrivelse af Thorning gl. skole: Den er opført 1745 og bestod af 3 huse, nemlig: Indhus, Lade, og Tørvehus. Det første var på 9 bindinger, og i dets nordre ende var en fæ- og fårestald på 5 bindinger. I den søndre ende var skolestuen i 3 bindinger. På indhusets vestre side var en udbygning på 2 bindinger, og på den østre side ud mod gården, hvor indgangen var, en anden udbygning på 1 binding. Laden bestod af 9 bindinger, tørvehuset af 4.

Degneboligen lå tæt op til kirkegården, og for den nordre ende af indhuset, langs med kirkegårdsdigets søndre side, var en "liden Kål- Hauge", $45\frac{1}{2}$ alen lang, i den østre ende $28\frac{1}{2}$ alen bred, i den vestre 14 alen. Mellem dammen og indhuset var der endnu en have, $45\frac{1}{2}$ alen lang og 10 alen bred.

Skolestuens inventar bestod af: en kakkelovn, et langbord af fyr, 3 fyrrebænke, en hylde. Af undervisningsmateriel fandtes der: en bibel, en "Bibelske Kjerne", "Hybens bibelske historie", 6 "Nye Testamente", 6 "Pontppidans forklaringer", 6 "Rombachs: Større Mål", 6 "Luthers Catekismus", 6 "A. B. C. bøger", 2 "Rombachs Håndbøger", og en Cathekismus-anatomi. Skrive-og regneundervisningen foregik ved hjælp af sandkasser, hvori børnene skrev med en pind. Fra slutningen af det 18. årh. kom gåsefjeren i brug. Degnen skar dem til for de største af eleverne, der øvede sig i skrivekunsten efter forskrifter på tykke papstykker!

Jorden, der hørte til skolen, var beliggende mellem præstegården og "Kauergård", der købte den engang i 1920-erne.

I 1918 blev stråtaget erstattet med cementtagsten, og der er i årene op til 1980 foretaget flere moderniseringer både ude og inde bl.a med nyt tag og nye vinduer, og Thorning gl. skole fremtræder i dag som et meget smukt hus med en skøn beliggenhed.

Frederik Bertelsen (født 1849), købte huset i 1905, og i 1932 overgik det til sønnen Bertel B. og datteren Sine, der i 1936 solgte sin halvpart til Bertel. I 1963 købte Edith Bertelsen huset og solgte det i 1969 til Frederik Bertelsen, (født 1906).